

UDC 08.01.04.330.332(447.82)

**Petro Kutsyk**

Ph.D. (Economics), Professor,  
Lviv University of Trade and Economics  
10 Tuhan-Baranovskyi Str., Lviv,  
7900, Ukraine  
Kucykpetro@mail.ru

**Grygorii Bashnyanyn**

D.Sc. (Economics), Professor,  
Lviv University of Trade and Economics  
10 Tuhan-Baranovskyi Str., Lviv,  
7900, Ukraine  
grita\_ket@ukr.net

**Bohdan Shevchyk**

Ph.D. (Economics), Associate Professor,  
Lviv University of Trade and Economics  
10 Tuhan-Baranovskyi Str., Lviv,  
7900, Ukraine  
bmshevchyk@gmail.com

## Economic model of «national capitalism» as an ideational socio-cultural project

### Abstract

The authors have considered modifications of the economic model of «national capitalism» under the conditions of socio-cultural fluctuations. The article covers the entropy of homeostatic tendencies in economics in the dynamics of paternal triads of the dominant type of culture.

An innovative paradigm project of the alternative type of culture under the conditions of bipolar dichotomies of the phases of sensuous and ideational cultural mentalities is offered to be interpreted as a bifurcation mechanism of socio-cultural dynamics in economics. A simulacrum is defined as a form of socio-entropy in paternal practices of the homeostatic features of paternal triads in economics.

The technology-related waves of the innovation development of the world economy are addicted to phase transitions of the sensual type of culture as a dominant one in the cyclic structure of socio-cultural dynamics. It is hypothesised that the trends in the formation of the sixth technological structure based on NVIS-convergence are not a chiliastic apogee of sensuous culture, but a turbulence zone that is completed with the bifurcation transition of the development, distribution and dominance of the ideational type of culture, mentality and noo-economy. The phase transition occurs in the cognitive shell core of a paternal ensemble of the world culture that was provided in the noo-sphere idea by V. Vernadskyi.

The most influential class of society of the noo-economy of ideation culture is the cognitariat - the main producer and consumer of intellectual and information-innovative goods and services. The market value of the word as a commodity of the noo-economy is not stipulated by a substantial and accidental basis, but by the noumenally essential origin of the possibility of integrated being implemented by creativity acts.

The ontological novelty of an information product is a measure of its consumer value, the main criterion of its validity as well as innovativeness. It is noted that, as the Ukrainian reality, the economic model of «national capitalism» will occur in the mental space of the «philosophy of heart» - an active ideation phase of the noo-economy for the actualisation of which in Ukraine the appropriate conditions in terms of a macro-triad, i.e. the civilization dominant, socio-cultural dynamics and the ethnogenesis phase are created.

**Keywords:** «National Capitalism»; Paradigm Project; Paternal Triad; Sensuous and Ideational Culture; Cognitariat

**JEL Classification:** B41; B49

**DOI:** <https://doi.org/10.21003/ea.V162-01>

### Куцик П. О.

кандидат економічних наук, професор, ректор,  
Львівський торговельно-економічний університет, Львів, Україна

### Башнянин Г. І.

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки,  
Львівський торговельно-економічний університет, Львів, Україна

### Шевчик Б. М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,  
Львівський торговельно-економічний університет, Львів, Україна

### Економічна модель «народного капіталізму» як ідеаційний соціокультурний проект

#### Анотація

У статті досліджено можливість функціонування економічної системи «народного капіталізму» в умовах домінування патернального ансамблю ідеаційної культури. Стверджується, що негентропійними факторами відтворення й розвитку нооекономіки «народного капіталізму» в умовах ідеаційної патернальної культури слугуватиме ноуменально-есенціальна орієнтованість інтелектуально-інформаційного та інноваційного виробництва у когнітивному просторі ринкового обміну.

**Ключові слова:** «народний капіталізм»; парадигмальний проект; патернальна триада; чуттєва та ідеаційна культура; когнітаріат.

**Куцук П. А.**

кандидат економічних наук, професор, ректор  
Львівський торгово-економічний університет, Львів, Україна

**Башнянин Г. И.**

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки  
Львівський торгово-економічний університет, Львів, Україна

**Шевчик Б. М.**

кандидат економічних наук, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки Львівського торгово-економічного університету, Львів, Україна

**Экономическая модель «народного капитализма» как идеационный социокультурный проект**

**Аннотация.** В статье исследовано возможность функционирования экономической системы «народного капитализма» в условиях доминирования паттернального ансамбля идеационной культуры. Утверждается, что негэнтропийными факторами воспроизводства и развития нооэкономики «народного капитализма» в условиях идеационной паттернальной культуры служит ноуменально-эссенциальная ориентированность интеллектуально-информационного и инновационного производства в когнитивном пространстве рыночного обмена.

**Ключевые слова:** «народный капитализм»; парадигмальный проект; паттернальная триада; чувственная и идеациональная культура; когнитариат.

**1. Постановка проблеми**

На зламі тисячоліть деяким країнам вдалося реалізувати соціально успішний економічний проект, що дістав назву «народний капіталізм». Як сукупність патернальних практик цей проект зміг поєднати в цілісну систему біфуркаційні явища інноваційного розвитку з гомеостатичними явищами суспільного розподілу. Досвід такого поєднання активізує тенденції мімесису в менш успішних країнах, що переживають структурні трансформації економічних систем, та посилює інтерес наукових досліджень до даного феномена економічної дійсності. Але будь-яка економічна система – це, передусім, соціокультурний проект патернальних практик відтворення соціального співіснування, тобто явище культури. Тому дослідження культурних основ економічної дійсності окремих країн, цивілізацій та світу загалом стало вкрай популярним і актуальним. Не становить винятку й досвід впровадження «народного капіталізму». Має існувати не лише спільний простір культурної ідентичності суспільств «народного капіталізму», але й такий футуросинергетичний проект онтологічно обумовлених модальностей можливого буття, у якому був би акумульований спільний образ світу як історично інтегрований досвід становлення і синтезу цінностей і принципів культурної ментальності в її сутнісно універсальних вимірах майбутнього. Такий підхід враховує фактори культурної еластичності інституціональної комплементарності економічних систем «народного капіталізму» в процесі їх проектного впровадження у соціальних просторах культурної ідентичності європейських країн, зокрема України. Вплив факторів соціокультурної динаміки на особливості структуризації економічних систем «народного капіталізму» являє собою предмет дослідження даної статті. Об'єктом дослідження виступає соціокультурна проектна модель «народного капіталізму» у флюктуаційній фазі становлення ідеаційної культури.

**2. Аналіз останніх досліджень і публікацій**

Теоретичною основою дослідження слугували: концепція «народного капіталізму» О. Соскіна [1] (Soskin, 2014); історіософська концепція проектизму К. Кантора [2] (Kantor, 2002); нооекономічна парадигма ноосфери А. Гальчинського [3] (Halchinsky, 2013); концепція патернальних триад нооекономіки М. Кастельса [4] (Castells, 2007); концепція дифузійності впровадження техногенних інновацій Е. Роджерса [5] (Rogers, 2009); еволюційна економічна теорія Й. Шумпетера [6] (Schumpeter, 2011); концепція патернальних триад форм влади Е. Тоффлера [7] (Toffler, 2003); ідея активізації соціоентропійності у патернальних практиках маркетингологічного забезпечення В. Тимченка [8] (Tymchenko, 2015); концепція симулякрів Ж. Бодріяра [9] (Baudrillard, 2004); ідея фазових переходів у циклічній динаміці під впливом ентропії та атрактивності Л. Гумільова [10] (Gumilov, 2001); концепція соціокультурних флюктуацій П. Сорокіна [11] (Sorokin, 2006); теорія техноконвергенції та хвиль інноваційного розвитку економічних систем М. Кизима та І. Матюшенка [12] (Kizim,

Matyushenko, 2011); атрактивна парадигма енергії прогресу української школи фізичної економії [15] (Rudenko, 2015); ідея метафізично-геоматричної природи слова М. Гайдеггера [16] (Heidegger, 2007); ідея ноуменально-есенціального начала економічної вартості інформаційних благ М. Поповича [17] (Popovich, 2005); онтологічні засади метапарадигми «нерівної рівності» та «зрідненої праці» «філософії серця» Г. Сковороди [18] (Skovoroda, 2011).

**3. Метою дослідження** є висунення гіпотези про особливості функціонування економічної моделі «народного капіталізму» як ідеаційного соціокультурного проекту можливості патернальних практик нооекономіки на основі ноуменально-сутнісного принципу організації постіндустріального виробництва інформаційно-інноваційних благ та негэнтропійності когнітивних систем у процесах відтворення соціального, культурного та економічного життя суспільства.

**4. Основні результати дослідження**

Відомий вітчизняний вчений та громадський діяч О. Соскін стверджує, що сучасна цивілізація перебуває у стані переходу від грубої матеріальної до духовно-інформаційної форми існування [1, 92] (Soskin, 2014) і економічною формою такого переходу можна вважати модель «народного капіталізму». Цю модель часто трактують як змішану економічну систему, що еволюціонувала як від полюса «дикого капіталізму», так і від альтернативного до нього полюса централізовано керованої адміністративної державновласницької економіки. Однак, це не зовсім так: народний капіталізм – це особливий функціональний тип економічної системи, соціально-економічною основою якого завжди історично був солідаризм і соборність громади, а культурні ресурси забезпечували ідентичність та синергію по горизонталі, без визначального впливу адміністративної державної вертикалі. Такі суспільства легко інтегрують соціальний капітал та вибудовують державні інститути для забезпечення відтворення соціуму загалом, а не каст обраних у середовищі соціуму та за його коштів. Серед основних ознак народного капіталізму О. Соскін виділяє: пріоритет людини та цінність ресурсу під назвою «економічна воля» [1, 87]; скорочення впливу етатизму; інститути забезпечують розвиток трудової, а не лихварсько-спекулятивної приватної власності для усього народу, а не привілейованого прошарку інтернаціональних паразитів; середній клас становить більше ніж 65% населення [1, 88], тобто щонайменше дві третини населення володіють власністю і не може бути у цьому суспільстві не те що мільярдерів, а й навіть мультимільонерів [1, 127]. Економічна політика спрямована, зокрема, на активізацію внутрішнього ринку, розвиток інноваційного виробництва та венчурних інвестицій у малий і середній бізнес [1, 126]. Ідеологічним підґрунтям є національно-патріотичний консерватизм та частково національний лібералізм [1, 89].

Кожна економічна система являє собою соціокультурний проект патернального відтворення простору соціального існування [2] (Kantor, 2002). Патернальні практики

соціокультурного відтворення інституціоналізуються і, визначаючи характер економічних відносин виробництва, обміну й розподілу, обумовлюють функціональний тип економічної системи. Кожен патернальний проект є результатом впровадження парадигмального проекту й структурно є нагромадженням патернальних триад, де базова конфігурація являє собою взаємозв'язок організаційного патерна із патерном-підсилювачем, який реалізує контур посилювального зворотного зв'язку, підвищуючи адаптаційно-трансформаційний потенціал системи, та патерна, що реалізує контур врівноважу вального зворотного зв'язку, забезпечуючи гомеостаз системи.

Оскільки кожна жива система (а економіка – це жива відкрита стаціонарна система суспільства) прагне до набуття стану рівноваги, то гомеостатичний патерн уособлює мету системи. В економіці базова патернальна тріада має вигляд: промисловий капіталіст – організаційний патерн, фінансовий капіталіст – патерн-підсилювач, комерсант – гомеостатичний патерн. В умовах сучасної нооекономіки [3] (Halchinsky, 2013) функцію організаційного патерна виконує хакер-техномеритократ, патерна-підсилювача – венчурний капіталіст, а гомеостатичного патерна – маркетолог [4] (Castells, 2007). Виробнича економічна система являє собою процес дифузії інновацій [5] (Rogers, 2009), інституціоналізованих патернальних практик впровадження інноваційного проекту. Кінцева мета цієї дифузії – досягнення гомеостазу, коли, за Й. Шумпетером [6] (Shumpeter, 2011), прибуток вже не виробляється. А оскільки гомеостатичну функцію розподілу доходів для усіх учасників бізнес-триад забезпечує комерсант-маркетолог, то в умовах рівноваги він набуває статусу організаційного патерна, а середовище його діяльності, ринок, виглядає серцевиною економічної системи. Під таким кутом зору виникають і розвиваються усі течії економічної науки, що трактують катаксію основним критерієм праксеології.

Гомеостатичний патерн в якості організаційного здатний лише на мімізис існуючих патернальних практик або лише на їх поверхову модифікацію в межах ядра патернальної культури, тобто, без сутнісних зрушень у когнітивній сфері самовідтворення системи. Яким би геніальним не був маркетолог, він змушений оперувати лише уцілілими рештками ентропійного процесу. У когнітивних системах це явище об'рунтовується різними дуалістичними концепціями поляризованих протистоянь: продуктивного та безплідного класів у Ф. Кене, капіталістів і рантьє у Д. Рікардо, буржуазії та пролетаріату у К. Маркса, у порушенні оптимуму В. Парето, бездіяльного і діяльного класів у Т. Веблена і т. д. Лише Й. Шумпетер (а до нього, можливо, Ф. Ліст та Ч. Г. Кері) одним із перших потрактував економіку як біфуркаційно-динамічний процес, тобто, не на антагоністичній основі класових суперечностей для реалізації можливих максимізацій користності в умовах світу як дефіциту, а на основі інтелектуальної синергії «економічної волі» (Soskin, 2014). Біфуркація, як втілення «нових комбінацій» (Shumpeter, 2011), передбачає один дуже важливий аспект: інституціональне забезпечення актуалізації «економічної волі» (Soskin, 2014) – першу сходинку будови «народного капіталізму». Ця умова настільки важлива, що у макропатернальній тріаді «сила – багатство – знання» [7] (Toffler, 2003) виступає патерном активізації контуру посилювального зворотного зв'язку якісної трансформації інтелектуального капіталу середнього класу «народного капіталізму» в когнітаріат нооекономіки ідеаційної культури.

Процес становлення когнітаріату «народного капіталізму» відбувається наступним чином: для забезпечення прибутковості в умовах гомеостазу засобами ефекту масштабу маркетолог, як організаційний патерн, вдається до пудгінд-технологій [8] (Tutchenko, 2015). Ентропійність проявляється в тому, що інтелектуальний продукт на ринку інформаційних послуг вкрай сегментизований, а маркетолог, в іпостасі організаційного патерна, не здатний продукувати інновації як онтологічну новизну якісного нового можливого образу світу, а лише симулякри –

емансиповані від концепта-референта знаки-медіатори сутнісно нищівних модифікацій буття, безсенсовного відтворення, порожнього мавпування [9] (Bodriyar, 2004). Такий підхід якийсь час може забезпечувати прибутковість через ефект масштабу, що конструюється економічними й позаекономічними засобами впливу на свідомість шляхом усереднення висхідних параметрів споживних вартостей інформаційних благ. Наслідком цього є інтелектуальна та духовна деградація суспільства, уніфікація в ментальності одноподібності споживачів нав'язуванням симулякрів як символічного капіталу статусу та ролі у соціумі. Плебеїзація, як економічна доцільність в умовах гомеостазу, призводить до засилля субпасіонаріїв [10] (Gumilov, 2001) в усіх трьох полюсах влади: політичній, економічній та когнітивній [7] (Toffler, 2003). Насувається колапс системи у модальностях обскураційної фази циклу. Тоді та частка соціуму, яка наділена імпліцитним потенціалом протистояння деградації духовності, моральності та просто людяності у вигляді залишків пасіонаріїв та гармонійної частини соціуму, активізує спротив. У когнітивній сфері цей спротив набуває форми альтернативного інноваційно-парадигмального проекту розвитку суспільства полярного типу культури щодо тієї, яка у патернальних практиках субпасіонаріїв виродилась у симулякри, поставивши суспільство на межу колапсу. Парадигмальний проект реалізується в режимі соціокультурних флуктуацій [11] (Sorokin, 2006).

Соціокультурна динаміка протікає між двома полярними сутнісними початками культури: ідеаційним типом та чуттєвим. Цикл вміщує в себе наступні фази: ідеаційну культуру – аскетичний та активний ідеаціонізм; чуттєву культуру – активна, пасивна та цинічна чуттєва ментальність; змішану культуру – ідеалістична та псевдоідеаційна культурна ментальність [11] (Sorokin, 2006). Економічний розвиток (як впровадження «нових комбінацій») (Shumpeter, 2011) та економічне зростання (як кумулятивна дифузія позитивного досвіду «нових комбінацій») матеріального добробуту суспільства більш очевидні у періоди панування чуттєвого типу культури. Оскільки ступінь чуттєвого задоволення залежить від міри антропогенного впливу на довкілля як середовища матеріальних ресурсів економіки, то ідея розвитку зводиться до поліпшення екзогенних умов існування людини, передусім комфорту й добробуту. Питання про призначення людини на порядку денному для чуттєвих типів культури не стоїть. Засобом поліпшення умов матеріального існування людини були та залишаються техногенні інновації. Техногенні хвилі інноваційного розвитку економічних систем зумовлені фазовими переходами чуттєвої культури.

Європейське Середньовіччя являло собою минулий цикл розвитку ідеаційної культури. Італійський Ренесанс, німецька Реформація та французьке Просвітництво започаткували та розгорнули хвилю циклу чуттєвої культури, зокрема – фазовий перехід від псевдоідеаційного до активно-чуттєвого типу чуттєвої культури [11] (Sorokin, 2006). Англійська промислова революція заманіфестувала домінування активно-чуттєвої патернальної культури; відтоді в сучасній економічній теорії почали фіксувати довгі хвилі інноваційного техногенезу (Kizim, Matyushenko, 2011):

- перший цикл – 1780–1840 pp.;
- другий – 1840–1890 pp.;
- третій – 1890–1940 pp.;
- четвертий – 1940–1980 pp.;
- п'ятий – 1990–2030 pp. [12].

Наш час характеризується трансформацією активно-чуттєвого типу культурної ментальності в пасивно-чуттєвий. У країнах Заходу суттєво знизився рівень пасіонарності, зріс потяг до комфорту, гедонізм набуває ознак цінності, а самі цінності девальвують до рівня утилітарно-ужиткових інтересів. Заради комфорту пасивний обиватель не асимілює виклики, а сам до них адаптується, реагує інерційно, «глибокостурбовано», часто безпорадно, наприклад, перед викликами тероризму. Пасивна чуттєвість виявляється у мультикультурності, гей-голерантності, «порногламурності» [13] (Kyubillye, 2009).



Оскільки ключовим завданням патернальної культури є забезпечення самозбереження існуючих соціально-економічних формацій, то пасивно-чуттєвий тип культури теж висуває футуросинергетичний, квазіхіліастичний, контресенціальний парадигмальний проект так званого шостого технологічного укладу, що характеризується NBIC-конвергенцією, внаслідок якої зникне різниця між живим і неживим, зітрутуться межі між людиною і роботом, з'являться біокіборги-постандроїди, і настане ера постлюдей [12]. Ці недо-над-пост-люди вирвуться із лещат конвульсій історії та, завдяки своїм надлюдським властивостям, започаткують новий світ множинної одно-подібності сутнісно уніцовленого існування квазіантропоморфного однополярного простору. Ілюзія можливого безсмертя в умовах світу цього – це завжди виразний діагноз фазового переходу, а кінець чуттєвої культури – це завжди початок ідеаційної.

В епоху пізньої Античності минулий проект ідеаційної культури був реалізований релігійною оболонкою ядра патернальної культури, відобразившись в естетичній та когнітивній сферах. Так виник аскетично-ідеаційний культурний парадигмальний проект християнської цивілізації, відображений у мистецтві (доба соборів) та теології (Августин, Тома Аквінський та ін.). Сучасний проект ідеаційної культури швидше за все буде реалізований не релігійною, а когнітивною оболонкою ядра патернальної культури; імпульсом цього процесу можна вважати ідею ноосфери В. Вернадського.

Вище ми стверджували, що основним класом суспільства нооекономіки, із середовища якого постане ноомеритократія ідеаційного способу реалізації патернальних практик, вважається когнітаріат. Існуюча економіка чуттєвої культури не повною мірою використовує ресурси цього класу, заганяючи його в вимушений статус революційно активного прекаріату, у маргінальне середовище альтернативної пасіонарно-культурної ідентичності, що збудує флукуаційну хвилю домінуючої патернальної культури та інституційні основи її економіки, і робить біфуркацію невідворотною. Чи можливе взагалі існування когнітаріату, та нооекономіки загалом, в умовах панування чуттєвої культури? Чи можна вважати когнітарієм біокіборга-постандроїда, наділеного потенціалом безсмертя завдяки можливості шляхом атомно-молекулярних біоманіпуляцій із живою речовиною продукувати гібридні матеріали, вживлювати в них потужні інтегральні схеми, під'єднувати ці схеми до єдиного надінтелектуально-центру управління й перетворювати усіх квазіандроїдів у носіїв єдиної уніфікованої науково-технічної картини світу? Ідиличного царства одноподібності усіх у відповідності із візією ідеалу того, хто єдиний знає вищу мету NBIC-конвергенції? (Здається в історії щось подібне вже колись було).

Щоб зрозуміти що може являти собою когнітарій ідеаційної культури, слід відстежувати тенденції соціокультурних флукуацій в умовах сучасної постіндустріальної дійсності. Сучасну економіку називають економікою знань, інформаційно-інтелектуально-інноваційною економікою, тобто такою, у якій основним результатом виробництва та основним предметом обміну та споживання виступає слово як товар. Товар – це продукт праці, наділений вартістю, яка є субстанціональною категорією. Отже, чи має слово як товар субстанціональну основу? Інтерпретація джерела вартості – це вічний камінь спотикання між усіма економістами усіх епох і постійне поле міжінтелектуальних баталій.

М. Бунге, основоположник Київської психологічної школи політичної економії, писав: «Економісти у своїх дослідженнях цінності розглядали залежність цінності і від кількості праці, витраченої на виробництво, і від кількості праці, котра може бути куплена певною річчю, і від витрат виробництва загалом, і від попиту і пропозиції, і від участі дарчих сил природи у виробництві, і від потреби, і від придатності виробів, і від взаємозв'язків між результатами виробництва» [14, 526] (Bunge, 2005).

Оригінальну концепцію метафізичного походження джерела вартості запропонував М. Руденко [15] (Rudenko, 2015). Загалом, очевидність субстанціональних підвалин економічних вартостей матеріального виробництва не викликає жодних сумнівів. Але ж слово – не матеріальне.

Для людини існують дві реальності: свідомість і світ. Слово – це міст між ними, завдяки якому ноумени стають феноменами проявленої дійсності, систематизованими образами у поняттях. Але кожен феномен проявленої дійсності несе в собі всю повноту потенціалу непроявленого ідеального буття. Воля до життя проявити непроявлене надає сенс історії, виступає долею світу, зв'язуючи у теперішньому минуле й майбутнє через свободу та обов'язок у творчості. Думка, слово, проект стають інтегративними ресурсами звершення можливості повноти буття через становлення, реалізуючись праксеологічно через економічну діяльність.

Слово – це ноуменальний символ, у якому через алегоричний знаковий образ-медіатор виявляється те, що, за М. Гайдеггером [16] (Heidegger, 2007), утаєне у відсутності, але уприсутнюється через взаємопроникненість розмежованого й стає точкою синтезу буття світу і речей. Слово – це носій енергетичного потенціалу, адресної волі до життя на основі розширених образотворчих аналогій мислення, де досягається сутнісна єдність можливого та дійсного в абсолютній всеїдності єдиного метафізичного Суцього. У слові реалізується метареферентність сутнісного та субстанціонального полюсів буття, виявляється міра релевантності відчутного та усвідомленого і, ретрансльована в словообраз, становитиме основу оцінювання споживної вартості слова як товару нооекономіки ідеаційної культури.

Сутність вартості слова як товару не виражає ні «догма Сміта», ні трудова теорія вартості Рікардо-Маркса, ні навіть маржиналістський підхід суб'єктивного оцінювання придатності, бо як можна визначити ступінь насичення словом, його граничну корисність для свідомості? Слово несе образ нерозчленованого світу ноуменального буття, що не піддається кількісному тиражуванню. Людина діє як економічний суб'єкт в умовах обмеженої раціональності, керуючись вірою і волею, натхненням і свободою, та перетворюючи через творчу працю ноумени свідомості у феномени життя, наповнює культурну скарбницю людства. Досвід пізнаного у його сутності, спроектований у динаміці слова від свідомості до свідомості, відкриває властивості речей, ціннісні грані їх придатності, розуміння їх економічної вартості.

Інтелектуальна робота – це реалізація не енергії, а інформації, проекту, образу мети можливості вищого порядку, що існує за об'єктами сучасного, однак пропонується до реалізації у теперішньому і майбутньому. Тому слово – це місток часу та вічності, бо у слові ім'я востає у безсмертя. Більшість економістів стверджують, що на ринку торгують минулою живою та уречевленою працею, але насправді на ринку торгують майбутнім, де у кожному слові як товарі виявляється онтологічна новизна можливості кращого, тобто інновація. М. Попович наголошує, що майбутня теорія вартості повинна бути побудована на засадах сучасних синергетичних та інформаційних уявлень [17, 810] (Popovych, 2005).

Отже, когнітаріат ідеаційної культури продукуватиме інформаційні блага нооекономіки, споживна і мінова вартість яких буде зумовлена ноуменально-есенціальним фактом онтологічної новизни, що зніматиме в режимі «виклику – відповіді» актуальні суперечності між буттям і небуттям з позицій вищої реальності інтегрального буття. Інноваційний продукт міститиме не лише техногенний компонент вартості для уможливлення постлюдини, а шахуватиме сутнісні начала спільного образу світу, що зумовить, за визначенням О. Соскіна, інституціональну комплементарність «усіх фаз процесу відтворення національної економіки» [1, 126] (Soskin, 2014), що є ключовою ідеєю самої можливості «народного капіталізму».

Українці історично тяжіють до ідеаційної культурної ментальності та організації на цій основі способу господарювання, найвідповіднішою формою якого є нооекономічна модель «народного капіталізму» етичного принципу «зрідненої праці» [18] (Skovoroda, 2011).

### 5. Висновки

Економічна модель «народного капіталізму» являє собою сучасний, успішний, соборно-солідаристський функціональний тип економічної системи, реалізований у відповідному континуумі патернальних практик соціокультурного відтворення. Тому дослідження соціокультурного середовища – ключова умова успішного впровадження парадигмального проекту «народного капіталізму».

Аналіз соціокультурного середовища має включати: врахування особливостей фаз циклів соціокультурної динаміки, зумовлених ентропійно-симулякративними процесами в економіці; дослідження історичного контексту еволюції етнокультурної ментальності, закріпленої у семіотиці традиційного господарства; ідентифікацію джерел атрактивності, що зумовлюють адресність біфурка-

цій фазових переходів соціокультурної динаміки економічних систем.

Як футуросинергетичний парадигмальний проект нооекономіки ідеаційної культури «народний капіталізм» можливий із врахуванням зазначених вище передумов, реалізація яких сформує цілісну когнітивну оболонку ядра патернального ансамблю самовідтворення даної економічної моделі та забезпечить її самозбереження в умовах перманентних викликів ентропії живих систем. Негентропійним результатом когнітивних систем нооекономіки виступає інтелектуально-інформаційно-інноваційний продукт, цінність якого зумовлюється ноуменальною якістю онтологічної новизни. Основним суб'єктом виробничих відносин нооекономіки «народного капіталізму» виступатиме когнітарій-інтелектуал, здатний інтелегібельно через словотворчість закликати у віртуальну видимість таємницю дочасно прихованого метафізичного буття, і так продукувати інновації та зумовлювати розвиток, активуючи кумулятивні кола збільшуваної прибутковості інтегрованих суб'єктів господарювання «народного капіталізму».

### Література

1. Соскін О. І. Народний капіталізм: економічна модель для України : монографія / О. І. Соскін. – К.: Вид-во «ІСТ», 2014. – 396 с.
2. Кантор К. Двойная спираль истории: Историсофия проектизма. Т. 1 : Общие проблемы / К. Кантор. – М.: Языки славянской культуры, 2002. – 904 с.
3. Гальчинський А. С. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань / А. С. Гальчинський. – К.: «Либідь», 2013. – 470 с.
4. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства / М. Кастельс. – К.: «Видавництво «Ваклер» у формі ТОВ, 2007. – 304 с.
5. Роджерс Е. Дифузія інновацій / Е. Роджерс. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 591 с.
6. Шумпетер Й. А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Й. А. Шумпетер. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.
7. Тоффлер Е. Нова парадигма влади. Знання, багатство, сила / Е. Тоффлер. – К.: Акта, 2003. – 560 с.
8. Тимченко В. В. Модерний націоналізм. Глобальні катастрофи та як їм зарадити : Науково-публіцистичне видання / В. Тимченко. – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2015. – 616 с.
9. Бодрияр Ж. Символічний обмін і смерть / Ж. Бодрияр. – Львів : Кальварія, 2004. – 376 с.
10. Гумілев Л. Н. Етногенез і біосфера Землі / Л. Н. Гумілев. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2001. – 560 с.
11. Сорокин П. А. Социальная и культурная динамика / П. А. Сорокин. – М.: Астрель, 2006. – 1176 с.
12. Кизим М. О. Перспективи розвитку і комерціалізації нанотехнологій в економіках країн світу та України : монографія / М. О. Кизим, І. Ю. Матюшенко. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 392 с.
13. К'юбільє Ж.-М. Порногламур / Ж.-М. К'юбільє. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2009. – 175 с.
14. Бунге М. Сучасний дискурс. / М. Бунге; [за ред. В. Д. Базилевича]. – К.: Знання, 2005. – 694 с.
15. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економіки, філософії і космології. / М. Руденко; [Упоряд. Р. А. Руденко]. – К.: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2015. – 680 с.
16. Гайдеггер М. Дорогою до мови / М. Гайдеггер. – Львів : Літопис, 2007. – 232 с.
17. Попович М. В. Червоне століття / М. В. Попович. – К.: АртЕк, 2005. – 888 с.
18. Сковорода Г. Повна академічна збірка творів / Г. Сковорода; [за редакцією проф. Леоніда Ушкалова]. – Харків-Едмонтон-Торонто : Майдан ; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. – 1400 с.

Стаття надійшла до редакції 4.11.2016

### References

1. Soskin, O. (2014). *National Capitalism: the Economic Model for Ukraine*. Kyiv: ICT (in Ukr.).
2. Kantor, K. (2002). *The double helix history: Historiosophy proectism: general issueese Curse*. Moscow: Languages of Slavic Culture (in Russ.).
3. Halchynskiy, A. (2013). *Political noo-economics: principles of renewed paradigm of economic knowledge*. Kyiv: Lybid (in Ukr.).
4. Kastels, M. (2007). *The Internet galaxy - reflections on the Internet, business and society*. Kyiv: Vakler (in Ukr.).
5. Rogers, E. (2009). *Diffusion of Innovations*. Kyiv: Kyiv-Mohylyu Academy (in Ukr.).
6. Shumpeter, J. (2011). *The Theory of Economic Development. An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Kyiv: Kyiv-Mohylyu Academy (in Ukr.).
7. Toffler, A. (2003). *Powershift: knowledge, wealth and violence at the edge of the 21 st century*. Kyiv: Akta (in Ukr.).
8. Tymchenko, V. (2015). *Modern Nationalism. Global disasters and how to rectify them: scientific and journalistic publications*. Kamenets: Ruta Printing (in Ukr.).
9. Bodriyar, J. (2004). *Symbolic Exchange and Death*. Lviv: Kalvaria (in Ukr.).
10. Gumilev, L. N. (2001). *Ethnogenesis Biosphere and Earth*. Moscow: Publishing AST (in Russ.).
11. Sorokin, P. (2006). *Social and Cultural Dynamics*. Moscow: Astrel (in Russ.).
12. Kizim, M. O., & Matyushenko, I. Yu. (2011). *Perspectives of development and commercialization of nanotechnologies in the world's countries economies and Ukraine*. Kharkiv: INZHEK (in Ukr.).
13. K'yubilye, J.-M. (2009). *Pornohlamur*. Publishing Salome Pavlichko «Fundamentals», Kyiv (in Ukr.).
14. Bunge, M. (2005). *Modern Diskurs*. Kyiv: Znannia (in Ukr.).
15. Rudenko, M. (2015). *Energy Progress: Selected Works of Economy, Philosophy and Cosmology*. Kyiv: Klio (in Ukr.).
16. Haidegger, M. (2007). *Way to Language*. Lviv: Litopys (in Ukr.).
17. Popovych, M. (2005). *The Red Century*. Kyiv: ArtEk (in Ukr.).
18. Skovoroda, G. (2011). *Complete academic collection of works*. Ed. by prof. Leonid Ushkalov. Kharkiv-Edmonton-Toronto: Mайдan, Canadian Institute of Ukrainian Studies (in Ukr.).

Received 4.11.2016

## Різні погляди – одна держава

аналітика, новини, коментарі  
на інформаційно-аналітичному порталі  
Інституту трансформації суспільства  
[www.osp-ua.info](http://www.osp-ua.info)